

Division des Droits de l'Homme de l'ONUCI

Bureau régional de BONDOUKOU

Declaration Universelle des Droits de
l'Homme en langue DIOULA

Nations Unies **Droits de l'homme**
Haut-Commissariat aux droits de l'homme

Déclaration universelle des droits de l'homme en dioula

DUNYA' MUMε MCGDYA' HAKεYAW DANTIGELIKAN

Kúmanabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bæe ká kan ni bònɔya ye, àni kó bæe ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bæe ya hɔɔɔnya' sàbati, kà bæe kánya nàsuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìnà à mà kó mɔɔɔya háke lonbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni níjuguya' syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni *K'à mìnà à mà* tèle kúra min bɔɔɔ, à fɔɔɔ kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, kó díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mɔɔɔw kà síran nɔɔɔ nà, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kúma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mɔɔɔya' háke' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, ò yé wájibi yé wálasa mɔɔɔw kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni nɔɔɔ cɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùme sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔnba màntonw bæe kà à yira kó ù lánin be mɔɔɔya' hákeyabaw' la, ù lánin be hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin be cɛw ní mùsow ya kányanɔɔɔmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mɔɔɔya' yá nɛtaga' sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hɔɔɔnya' bæe bæe kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mɔɔɔya' hákeyaw látanga à nà' mà dúnya' mùme kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔɔɔ ní benkélenma má ke mɔɔɔya' hákeyako ní à hɔɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ŋɔɔnlajereba' kà í kán' bɪla kà dunya' mume mɔɔɔya' hakeyaw dantigelikan gánsi kà à yira ò ñàniya ŋuman yé fɛn ye, mín ká kán kà ke mǎnton' ní nǎsɔn' bɛɛ lǎɲini ye, yálasa mɔɔɔ kelen kelen bɛɛ, àni jɛkulu kelen kelen bɛɛ ye nin dǎntigelikan' nín tó ù hákili' lá, kà ù jíjà kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔ, kà fɛɛ ke dɔɔɔnin dɔɔɔnin ù ya jàmana' húkumu' kɔɔɔ, wálima dúnya bɛɛ kɔɔɔ, kà hákeya nínugu ní hɔɔɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à ke bɛɛ ye sɔn ù mà ná mà, à kɛra ù ya jàmana kɔɔɔnya ye, wálima jàmana gbɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔɔ.

Baabu ɲɔnna

Wólo' lá, hádamaden' bɛɛ ye hɔɔɔn ye, bɛɛ ká kán lǎnbe ní hákeyaw lá. Mɔɔɔ bɛɛ ye hákilitigi ye, bɛɛ ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ŋɔɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

1. Mɔɔɔ' bɛɛ dɔ be kà à lɔn kó í ká kán ní mɔɔɔya hákeyaw ní à hɔɔɔnya kófɔnin' bɛɛ ye nin dǎntigelikan' nín kɔɔɔ, mɔɔɔ má bɔ mɔɔɔ lá, kɛɛnɛɛnninya lá, fàragbɛko ní fàrafinko te à la, síyawoloma te à la, ɛɛ ní múso má bɔ ŋɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, í hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gbɛɛw, ó te à la, bɔɔɔɔko te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó te à la, nàfolotígiya ní bólokolonya te à la, ñàmakalako ní hɔɔɔnyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mɔɔɔw ní ŋɔn ɛɛ, ò sí te à lá.
2. O cógoya kélen mà, bɔɔɔɔ má bɔ bɔɔɔɔ la. I bɔɔɔɔ' lǎnbe' jàmana tɔw ɛɛ' mà, í ya jàmana' kɛra jàmana' yɛɛmahɔɔɔnyanin ye, à kɛra jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra kɔɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' kɔɔɔ, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɔɔ' kɛra cogo ó cogo, à ká kán ní ñánamaya' ye, à ká kán ní hɔɔɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sɪ te sɛ kà mɪna kà í kɛ jɔn ye wálɪma kà í kɛ bólokoɔmɔɔɔ ye,
jɔnya' bǎnna, jɔnféere' bǎnna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sɪ ye jàngáta, wálɪma kà làjába, wálɪma kà à ní tɔɔɔ,
níjuguya' dǎnmátɛmɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kɛra ɔɔɔ ó ɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔɔɔ
à má kɛ wólo mali ye. Bɛɛ ká kán ní kɔsɛmɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tǎnga kà
bɔ wólo mali' sùgu ó sùgu mà, mín be dǎntigɛlikan' nɪn sɔɔɔ, àni mín be
se kà nà ní à sɔɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔɔɔ bɛɛ ye cɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyasɔ' màgbɛn,
sàriya' mín jásininin be ò kóɔa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be
jàmana sàriyaw sɔɔɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sɪ ye mɪna, wálɪma kà dòn kàso' la, wálɪma kà à gbɛn kà
bɔ à fàso' la, kà à sɔɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bɛn kɛra i kán, i ya kiti ye
tigɛ námara te min na, bɛɛ ja'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, bɛɛ
ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye,
wálɪma kà jàlaki' bɛn à kán cɛn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnáliko lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìná ábada, fó ni kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sɔɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.
2. Mɔɔɔ sí te se kà mìná kó la, kó' mìn ketuma' kà à sɔɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔɔɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' kɛ tuma' mìn na fána, à ni nàngíli' mìn ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te bɛn mɔɔɔ sí ye i sɛn' dòn mɔɔɔ gbɛɛ ya jánamaya' kójaw la, à ya sókɔɔ kójaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔɔna gundow la, kà à sɔɔɔ kùn jɔɔɔ te à lá ; wálima kà mɔɔɔ' lèebu, kà à tɔɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látàngá kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔɔ, yɔɔɔ ó yɔɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔɔ' mìn ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o bɛnna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mìn, kà sègi à ká dí i ye cógo' mìn, ò bɛnna bɛɛ ye..

Báabu 14 nan

1. jánimabori' já, mìn ye kà siran i ní' já kà i yɛɛ jíni, à be bɛn bɛɛ ye i ye dògotu jíni, kà jàmana gbɛɛ jíni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gbɛn.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìná mìn na, wálima mìn be dúnya' sàriyaba' sɔɔɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gbɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénaya ye.
2. Mɔɔɔ si ya jàmanadénaya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔɔ kùn jɔɔɔ te à la, wà mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénaya' la kà dòn dɔgbɛɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cε' ni mùso' fεn ó fεn séra bálíkuya' mà, à be bεn i ye fúru κε, kà gbà κε ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cε ni mùso bεε ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, cεlasígi' ƙɔɔɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má κε ni fúrurɔɔɔn' fila ya jεn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin ɔɔɔɔn kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔɔ kelen, wálima jekúlu', bεε ká kán ni táya' ye, bεε tá ye i tá ye.
2. Mɔɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fεn' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, ò benna bεε ye ; ò ƙɔɔ' ye kó ni i be à fε kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbεε la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bεε be se kà i ya séli' ni i ya díina' κε i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kenε' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kenε' kán, ò dàgara i ye. O ƙɔɔ' ye kó mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ ɔɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔɔ te se kà mɔɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi ɔɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɔɔɔɔn lájεn ɔɔɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔɔɔ' bεε ye.
2. A te se kà wájibiya mɔɔɔ si kán, kó i ye κε tɔn dɔ tɔnden ye kà à ɔɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kónaw nánaboli' la, à kera i yerɛbakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔgo gberɛ la, i yerɛ kà mɔgo' mín súgandi i yerɛ mà.
2. Kà lɔyɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔgo bee ye, wà bee ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò nàniyayíra' lánkenemaya kàlafíli' sèn' fɛ, ni' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bee be i yerɛ le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sìgidénýa' húkumu' kɔɔ, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ ya demɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛɛyaw la ; bee ká kán ni nàfasɔɔsíraw hákeya' ye, àni mɔgya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔgo' ni mɔgo' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakɛla' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, àni mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònýa' kɔɔ ; kà síninasigi' fána jàte' mìnà ò la n'à be ben.
4. A be ben bee ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yerɛ látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfíya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakɛla ká kán kà baara' bìla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bεε ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya dénbaya' bálo', ù fεεrɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' bεε be ɔɔɔya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demε' ye ní à ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásìgi, ní lùjura kà à ɔɔɔ, ní à kera firiyatɔ ye, ni ɔɔɔ' nàna kà à dεε, wálima gbεleya' fεn ó fεn kà à ɔɔɔ, mín be à kε dεεbagatɔ ye kà à ɔɔɔ à yεε ɔɔ tε.
2. Mùsow ya ɔɔɔmaya' ni dénw ya dénmisεnya' ká kán ní demε ni màgben kerεnkerennin ye. A kera fúrukɔɔden ye, wálima à kera fúrukɔfeden ye, dén' bεε ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bεε ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà ɔɔ ò kàlan' nà, i n'áfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé bèreve' mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà kε fεn ɔɔɔɔnin ye ; sánfekalan' ká kán kà ɔɔɔya bεε mà, bεε ká kán kà kánya à la.
2. Kàlan' làjíníni' ká kán kà kε kà ɔɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni kà ɔɔɔya' hákew ni à ɔɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà ɔɔɔɔfaamuya ni ɔɔɔɔɔɔɔnya' sàbati ɔɔɔw ni ɔɔɔɔ cε, kà tériya' sàbati jàmanaw ni síyaw ni díinaw ni ɔɔɔɔ cε, àni kà dúnya' tɔnba' demε jásuma' la dúnya' ɔɔɔ.
3. Dén' ládamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàcε ni bámuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bεε ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya sìgida' jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' ɔɔɔ sékow la, àni kà i nìyɔɔ' kε ɔɔkɔw yíriwali' la, kà ù nàfa' ɔɔɔ.
2. Fεn ó fεn ɔɔra ɔɔkɔw ni sékow ni másalaw ɔɔɔ, ní à béna kε báasi ye ɔɔɔw mà, à kera ù bólofεn cenni ye wálà kùnmasúuli, bεε ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔkɔ hákeyaw ni hɔɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔkɔ, àni dúnya' mùme kɔkɔ, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔɔ kelen kelen bee kùnkò ye, k'à lá à kán ní sìgida' te, i ya mɔɔɔya' te dáfa.
2. Dàn sí te mɔɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔɔsi à kana mɔɔɔ gbere tɔtɔ, à ye i jànto mɔɔɔ gbere ya hákeyaw la, àni jógoɔnumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' kɔkɔ.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-ye-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dantigelikan' nín kɔkɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔɔɔ gbansan be sé kà míiriya gbere bɔ ò kɔkɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dantigelikan' nin hákew ni à hɔɔɔnya' bènni' ye.